

Vergaderjaar 2008–2009

29 754

Terrorismebestrijding

Nr. 141

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 december 2008

In het Operationeel Actieplan Polarisatie en Radicalisering 2008 heb ik toegezegd dat ik uw Kamer eind 2008 een Operationeel Actieplan 2009, een Voortgangsrapportage over 2008 en de Trendanalyse Polarisatie en Radicalisering 2008 zou toezenden. Hierbij bied ik u deze documenten aan, mede namens de minister voor Wonen, Wijken en Integratie, de minister van Justitie, de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de minister voor Jeugd en Gezin, de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister van Buitenlandse Zaken.¹

Hieronder zal ik de verschillende documenten toelichten. Tot slot bericht ik u over de uitvoering van een aantal moties en toezeggingen.

Trendanalyse 2008

Polarisatie en radicalisering zijn complexe en diffuse processen. Bij het opstellen van de Trendanalyse bleek het niet eenvoudig om de relevante risicofactoren te duiden en te meten. Daarom is begonnen met een brede verkenning van de domeinen waarop het bij het voorkómen en tegengaan van deze processen van belang is informatie te verzamelen. Hoewel het lastig is overal voldoende betrouwbare kwantitatieve gegevens te vinden, is het, door het combineren van beschikbare (deels kwalitatieve) data, wel mogelijk om een eerste schets te bieden van de landelijke ontwikkelingen.

De Trendanalyse 2008 toont een divers beeld van positieve en negatieve ontwikkelingen. Nog altijd leven burgers van Nederland veelal gescheiden, met vaak ongegronde negatieve beelden van elkaar. Dit uit zich in vermijdingsgedrag, spanningen, conflicten, en soms in processen van radicalisering. Ernstig wordt dit wanneer de grenzen van de democratische rechtsorde worden overtreden: zoals bij de vernielingen en mishandelingen gepleegd door rechtsradicale jongeren, de illegale acties van

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

dierenrechtenactivisten of de antidemocratische uitlatingen van sommige moslimjongeren.

Aan de andere kant signaleert de Trendanalyse ook positieve ontwikkelingen. Na een periode van verharding en verwijdering lijkt het afgelopen jaar een matiging in te treden. De weerbaarheid tegen radicalisering neemt toe, vooral in de moslimgemeenschap, waar steeds meer mensen zich duidelijk uitspreken tegen extremisme en actief meewerken om radicalisering tegen te gaan. Ook de autochtone bevolking vertoont tekenen van verandering: het aantal inter-etnische contacten nam de afgelopen jaren fors toe en men is iets positiever gaan denken over allochtonen en over moslims.

De Trendanalyse maakt een aantal problemen zichtbaar die deels ook in eerdere beleidsnota's zijn benoemd.¹ Doel van dit proces van monitoring is om het brede terrein van de omgeving van polarisatie en drie vormen van radicalisering (moslimradicalisme, rechtsradicalisme en dierenrechtenactivisme) in kaart te brengen. De basis is met deze Trendanalyse gelegd. Tegelijkertijd gaat het duidelijk om een product in ontwikkeling. De volgende stap is het specifiekere aanduiden van concrete indicatoren die ook relevant zijn voor het lokale niveau. Ook zal in de komende periode nadrukkelijk aandacht worden besteed aan het genereren van meer kwantitatieve gegevens, om een preciezer beeld te verkrijgen van de ontwikkelingen. Gemeenten worden hierbij gestimuleerd om (met Rijkssteun) op lokaal niveau vergelijkbare situatie-analyses uit te voeren.

Op basis van de geselecteerde indicatoren en de toegevoegde gegevens zal de Trendanalyse verder worden ontwikkeld. Over de ontwikkelingen zal tot en met 2011 in de vorm van jaarlijkse Trendanalyses gerapporteerd worden.

Voortgangsrapportage 2008

Op veel terreinen – bijvoorbeeld onderwijs, integratie, jeugd en veiligheid – is op lokaal of nationaal niveau algemeen beleid in uitvoering om de bovengenoemde negatieve trends te keren en de positieve trends te stimuleren. In het kader van het Actieplan gaat het erom om, in overleg met de diverse departementen en gemeenten, te bezien welke gerichte impulsen nodig zijn om de specifieke problemen van polarisatie en radicalisering, die uit de jaarlijkse Trendanalyses blijken, op een goede manier aan te pakken.

De uitvoering van het Actieplan is in volle gang. Zoals bekend zet het Actieplan vooral in op de ondersteuning van de lokale aanpak. Inmiddels zijn 16 verzoeken voor financiële ondersteuning voor in totaal 21 gemeenten gehonoreerd. De VNG heeft toolkits ontworpen om gemeenten bij te staan in het vormgeven en uitvoeren van de aanpak. Strategische trajecten zijn in gang gezet in samenwerking met de verschillende ministeries om diverse beroepsgroepen toe te rusten en in te zetten bij de lokale aanpak, zoals jeugd- en welzijnswerk en docenten. Ook minderhedenorganisaties worden zoveel mogelijk betrokken.

Ter ondersteuning van de lokale aanpak is het Kennis- en Adviescentrum *Nuansa* opgericht. Dit centrum verzamelt best practices en beantwoordt vragen van gemeenten, professionals, ouders en jongeren. Relevante informatie wordt o.a. gecommuniceerd via de website van *Nuansa*: www.nuansa.nl.

¹ Integratienota 2007–2008, AIVD jaarverslag 2007 en de diverse Dreigingsanalyses Terro-risme Nederland van de NCTb.

Gemeenten en eerste-lijns werkers kunnen ook baat hebben bij internationale samenwerking op de thema's van polarisatie en radicalisering. BZK

heeft hiertoe een netwerk opgericht van ambtelijke experts uit zeven Europese landen (Nederland, Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Spanje en Zweden) die best practices uitwisselen. Ook gaat Nederland, op verzoek van de Europese *Co-ordinator for Counter-Terrorism (CTC)*, de heer de Kerchove, het Europese voortouw nemen bij het stimuleren van internationale uitwisseling over de lokale aanpak van radicalisering. Overigens geniet de Nederlandse lokale aanpak al opvolging: zo zijn in het recente beleidsstuk van de Britse overheid «Prevent Strategy: Guide for Local Partners» en in het nieuwe Actieplan Radicalisering van Denemarken veel onderdelen van het Nederlandse beleid overgenomen.

In de bijlage vindt u in de Voortgangsrapportage een totaaloverzicht van de diverse acties uit het Operationele Actieplan 2008.

Operationeel Actieplan 2009

Het bijgevoegde nieuwe Operationeel Actieplan biedt een nadere uitwerking van de inzet op het terrein van polarisatie en radicalisering voor het jaar 2009. Deze bouwt voor een belangrijk deel voort op acties uit 2008: co-financiering van lokale plannen van aanpak, ondersteuning van professionals als politie, docenten en jeugdwerkers, weerbaarheidstrainingen voor jongeren, internationale samenwerking etc.

Maar er zijn, mede naar aanleiding van de Trendanalyse 2008, ook enkele nieuwe accenten. Zo worden gemeenten meer strategisch bijgestaan bij de ontwikkeling van beleid en wordt de rol van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten in deze versterkt. Het beleid ten aanzien van jeugdwerk en jeugdzorg wordt ingebed in de bredere beleidstrajecten van Jeugd en Gezin en er komt meer aandacht voor de rol van ouders. Op nadrukkelijk verzoek van enkele bedrijven en instellingen worden ook zij gerichter ondersteund bij het omgaan met diverse vormen van polarisatie en radicalisering.

Uitvoering moties en toezeggingen

Tot slot bericht ik u over de uitvoering van een aantal moties en toezeggingen:

Op 1 november 2007 is tijdens het AO Westermoskee door de leden Van Toorenburg en Dijsselbloem aan de regering verzocht, in samenwerking met de AIVD te onderzoeken *Wat en hoe groot de risico's zijn van buitenlandse financieringen van en invloeden op in Nederland gevestigde moskeeën en, zo ja, welke maatregelen hiertegen kunnen worden genomen*¹.

Hierbij wil ik de Kamer informeren dat ik de behandeling van deze motie van de Minister voor Wonen, Wijken en Integratie overneem. Het gevraagde onderzoek is in uitvoering en zal begin 2009 gereed zijn.

Tijdens het AO jaarverslag 2007 AIVD d.d. 3 september jl. heb ik toegezegd u te informeren over de uitvoering van de motie Griffith. De motie vraagt om alertheid rondom subsidieverstrekking aan maatschappelijke organisaties met het oog op de scheiding tussen kerk en staat, segregatie, discriminatie en radicale invloeden.² Hierover kan ik u het volgende meedelen:

In het kader van het actieplan Polarisation en Radicalisering beoordeelt een interdepartementale werkgroep alle subsidieaanvragen die in het kader van specifiek dit actieplan worden ingediend. In het afgelopen jaar heeft de werkgroep drie keer een subsidieverzoek afgewezen conform deze motie Griffith.

¹ TK 2007–2008, 31 200 XI, nr. 65.

² TK 2007–2008, 29 754, nr. 114.

De Tweede Kamer wordt geïnformeerd indien de werkgroep misstanden waarneemt. Er kunnen zwaarwegende omstandigheden zijn die vereisen dat de Kamer niet in het openbaar, maar via de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten wordt geïnformeerd. De AIVD vervult in deze werkgroep een adviserende rol. Wanneer de AIVD merkt dat subsidie wordt aangevraagd ten behoeve van personen of organisaties die aanleiding geven tot het ernstige vermoeden dat zij een gevaar vormen voor de nationale veiligheid, dan attendeert de AIVD de werkgroep daarop.

Het is van belang om in relatie tot het bovenstaande het volgende te benadrukken: de AIVD doet onderzoek naar personen en organisaties die aanleiding geven tot het ernstige vermoeden dat zij een gevaar vormen voor de nationale veiligheid. Vanuit dat onderzoek kan de AIVD waar nodig en mogelijk relevante informatie verstrekken aan belangendragers, zoals subsidieverstrekkers. De AIVD heeft noch de taak, noch de verantwoordelijkheid, noch de bevoegdheid om over subsidieverstrekking te beslissen. Ook is het niet zo dat alle nationale of lokale subsidieaanvragen (van islamitische personen of organisaties) ter toetsing aan de AIVD worden voorgelegd, aangezien dit eveneens buiten de wettelijke taak van de AIVD zou vallen. Voorts zou het onnodig en onwenselijk zijn; dit zou islamitische organisaties volstrekt ten onrechte bij voorbaat in verdachte hoek te zetten.

Tijdens het AO Integratie van 21 mei 2008 heeft de minister voor Wonen, Wijken en Integratie een toezegging gedaan aan het lid Dijsselbloem om met de minister van Justitie te overleggen over de effectiviteit van het instrumentarium met betrekking tot salafisme, haatzaaiing in moskeeën en scholen en islamitische huwelijken. In een bijlage bij de bijgevoegde Voortgangsrapportage 2008, wordt u geïnformeerd hierover.

De minister voor Wonen, Wijken en Integratie heeft tijdens ditzelfde AO integratie ook de toezegging gedaan aan het lid Dibi om de verhouding tussen de aandacht voor extreem rechtse radicalisering en islamitische radicalisering te bespreken. Het overleg hierover tussen WWI en BZK heeft plaatsgevonden en dit is als aandachtspunt meegenomen in het Operationeel Actieplan Polarisation en Radicalisering 2009. De minister voor Wonen, Wijken en Integratie heeft aan Uw Kamer ook toegezegd een onderzoek uit te voeren naar de haatzaaiing op Marokko.nl en Uw kamer nader te informeren over de uitkomsten van het onderzoek.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
G. ter Horst